

Οι διφωνίες στην παραδοσιακή μουσική της Κύπρου

(Κυπραία Φωνή - Καλώς ήρταν οι ξένοι μας)

Ένα φαινόμενο που αποτελεί σημείο τριβής και συζητήσεων είναι η χρήση διφωνιών, είτε μεταξύ των οργάνων, είτε μεταξύ των φωνών στα δημοτικά μας τραγούδια.

Αυτό κυρίως απαντάται σε πολυφωνικές χωρωδίες, αλλά τελευταία παρατηρείται και σε μερικά σχήματα παραδοσιακής μουσικής.

Τα μόνα επιχειρήματα που άκουσα για υποστήριξη της άποψης αυτής είναι:

- Οι διφωνίες κάνουν τα τραγούδια πιο όμορφα.
- Οι διφωνίες αποτελούν εκσυγχρονισμό.

Το αν κάνουν τα τραγούδια πιο όμορφα είναι καθαρά υποκειμενική κρίση. Δεν το θεωρώ επιχειρήμα και το αντιπαρέρχομαι. Τώρα, όσον αφορά το επιχειρήμα του εκσυγχρονισμού, ποιος είπε ότι εκσυγχρονισμός σημαίνει ταύτιση με τα δυτικά πρότυπα; Οι διφωνίες υπάρχουν στη δυτική κουλτούρα εδώ και αιώνες και είναι σεβαστές στη δική τους παράδοση. Δεν είναι λοιπόν ένα καινούργιο φαινόμενο, άγνωστο στις προηγούμενες γενιές. Γιατί λοιπόν ενώ οι προηγούμενες γενιές σεβάστηκαν τις καταβολές της δημοτικής μας μουσικής, εμείς θα πρέπει να τις αγνοήσουμε; Η δική μου άποψη είναι ότι οι διφωνίες είναι τελείως ασυμβίβαστες με τη δημοτική μας μουσική και παραθέτω τα επιχειρήματά μου:

- Οι καταβολές της δημοτικής μας μουσικής είναι η αρχαία ελληνική μουσική, η βυζαντινή μουσική, και η μουσική των γύρω λαών που χαρακτηρίζονται με μια λέξη «ανατολή». Οι δε μουσικές αυτές κουλτούρες δεν είχαν ποτέ σχέση με διφωνίες ή πολυφωνίες· ήταν πάντα μονοφωνικές. (Βλ. εκδόσεις: Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος, Κύπρος – Δημοτική Μουσική, και Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, Κυπριακά Δημώδη Άσματα)

- Στο δημοτικό μας τραγούδι την πρώτη θέση είχε πάντοτε ο λόγος. Το περιεχόμενο, δηλαδή, των στίχων και μετά οτιδήποτε άλλο. Οι διφωνίες αποδυναμώνουν τον λόγο, φέρνουν δηλαδή σε πρώτο πλάνο άλλα στοιχεία και δεν αφήνουν να ακουστεί καθαρά ο στίχος.

- Το σημαντικότερο όμως είναι το εξής: Για να μπορεί να θεωρηθεί ένα τραγούδι δημοτικό θα πρέπει, αν σε μια τυχαία παρέα ξεκινήσει κάποιος να το τραγουδά να μπορούν οι υπόλοιποι (όσοι διαθέτουν την ελάχιστη φωνητική ικανότητα) μετά από μια-δυο στροφές να ακολουθήσουν τη μελωδία, χωρίς να έχουν οποιαδήποτε μουσική παιδεία. Μπορεί λοιπόν ο μέσος Κύπριος, χωρίς μουσικές γνώσεις, να κάνει διφωνίες σε ένα τραγούδι; Είναι ολοφάνερο πως δεν μπορεί. Ένας μέσος δυτικός μπορεί να το κάνει χωρίς την προϋπόθεση μουσικής παιδείας, γιατί είναι μέσα στην κουλτούρα του. Εμείς όχι.

Έχοντας υπ' όψιν όλα αυτά, θεωρώ ότι οι διφωνίες δεν αποτελούν φυσιολογική εξέλιξη της δημοτικής μας μουσικής, αλλά σημαντική αλλοίωση του βασικού της κορμού, γι' αυτό και διαφωνώ με τη χρήση τους.